

TRETJI KOLOKVIJ

VPISNA ŠTEVILKA: _____

IME IN PRIIMEK: _____

SKUPINA: _____

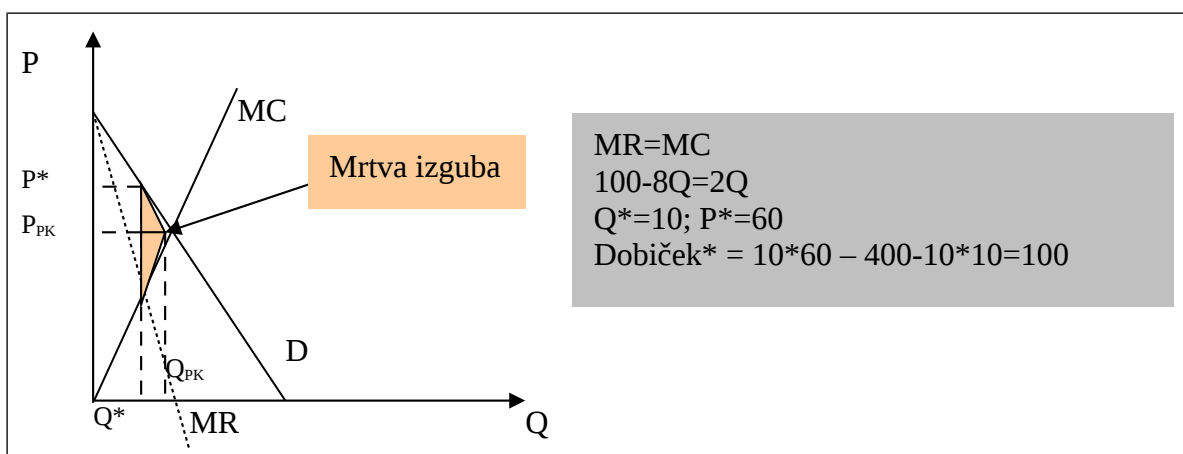
REDNI-PONAVLJALEC-IZREDNI (obkrožite)

Prvi dve nalogi sta vredni 3 točke, tretja in četrta naloga eno točko, zadnja pa dve točki. Upoštevali se bodo le odgovori, podani v pravokotnikih.

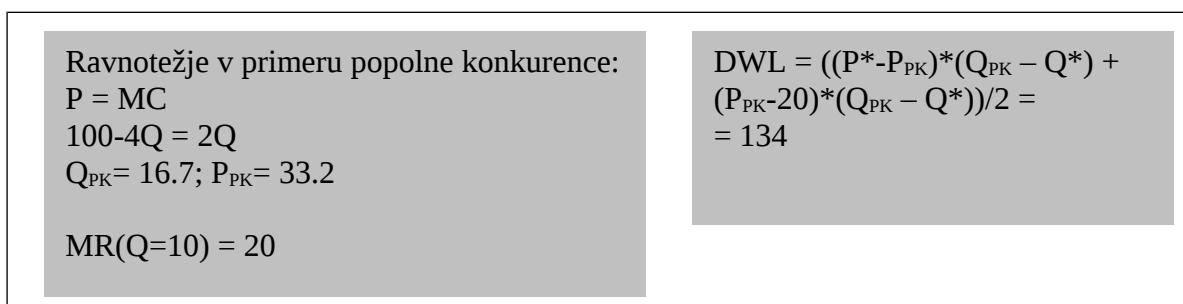
1. Lokalno monopolno podjetje proizvaja posebno vrsto vijakov. Tržno povpraševanje po vijakih je podano z enačbo $Q = 25 - 0.25P$. Stroškovna funkcija podjetja je $TC = 400 + Q^2$.

a) Izračunajte optimalni obseg proizvodnje (Q^*), ceno (P^*) in dobiček (π^*) podjetja.

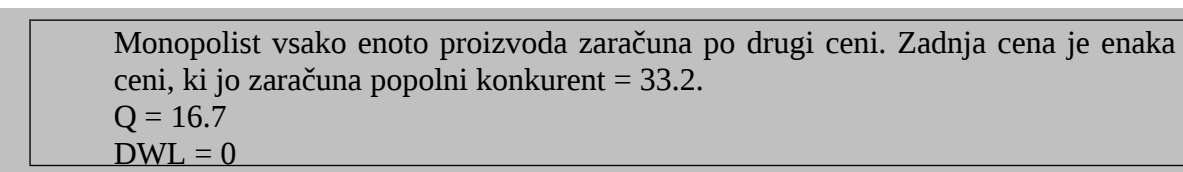
OPOMBA: Ne pozabite označiti osi.

b) Koliko znaša mrtva izguba (DWL)? Označite jo v grafu pod točko a.

c) Kolikšno ceno bo monopolist določil in koliko bo proizvajal, če lahko popolno cenovno diskriminira? Kolikšna bo mrtva izguba?

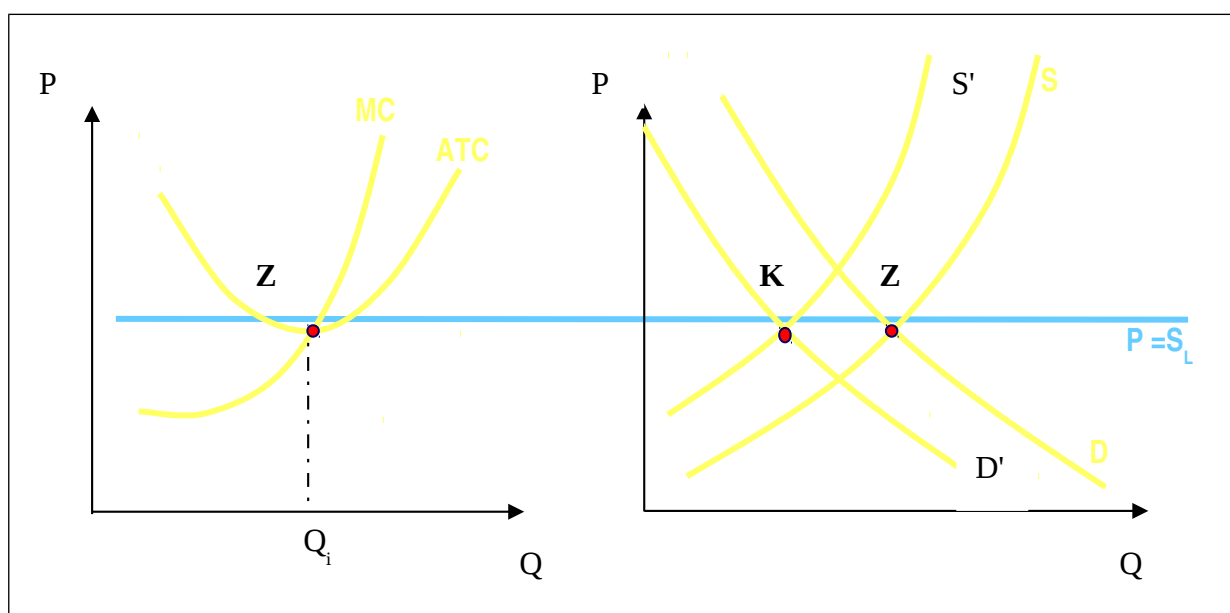
2. Večje število identičnih podjetij, ki delujejo v popolno-konkurenčnih razmerah proizvaja svinčnike. Dolgoročna krivulja tipičnega podjetja ima obliko $LTC = 2Q_i^3 - 40Q_i^2 + 500Q_i$, kjer je Q_i količina proizvodnje tipičnega podjetja. Tržna krivulja povpraševanja po kemičnih svinčnikih je podana z enačbo $Q_d = 4000 - 10P$, kjer je Q_d tržni obseg povpraševanja.

a) Določite dolgoročno ravnotežje.

OPOMBA: Vsako dolgoročno ravnotežje je določeno s ceno (P), količino, ki jo proizvaja vsako podjetje (Q_i), količino, ki jo proizvaja panoga (Q) in številom podjetij v panogi (n).

Dolgoročno ravnotežje: $P=AC_{min}$
 $AC = LTC/Q = 2Q_i^2 - 40Q_i + 500$;
 $AC' = 4Q_i - 40 = 0$
 $Q_i = 10$; $P = AC = 300$;
 $Q_d = 4000 - 10 \cdot 300 = 1000$
 $n = 1000/10 = 100$

b) V ustrezni sliki prikažite začetno dolgoročno ravnotežje, tako z vidika tipičnega podjetja kot panoge. Označite ga s simbolom **Z**.

c) V naslednjem obdobju pride do zmanjšanja povpraševanja po kemičnih svinčnikih, ki jih dolgoročno ravnotežje označite s točko **K**.

d) V graf pod točko b) vrišite tudi dolgoročno krivuljo ponudbe panoge. Je ta krivulja vodoravna, naraščajoča ali padajoča? So v panogi prisotne eksterne ekonomije, eksterne disekonomije ali nič od tega (constant cost industry)?

Nič od tega.

3. Obkrožite pravilni trditvi.

- a) Značilnosti organizacijske strukture japonskega podjetja kažeta specifično delovanje trga dela in trga kapitala.
- b) Sistem glavne banke v okviru japonske industrijske strukture zajema več podjetij, ki imajo tesno zvezo z eno samo banko, ki jih oskrbuje z dolgoročnimi krediti.
- c) Za finančno skupino podjetij in kapitalsko skupino podjetij je značilno, da vključujeta večje število podjetij, ki so med seboj povezana s kapitalnimi naložbami.
- d) Empirične raziskave kažejo, da je cilj japonskega podjetja zagotavljanje dolgoročne zaposlitve (*life-time employment*).
- e) Japonski model podjetja se še danes sprejema kot model, ki je bolj učinkovit od tradicionalnih korporacij.

PRAVILNI TRDITVI: A in C

4. Obkrožite pravilne trditve.

Za monopolista, ki prodaja svoje proizvode na dveh trgih in pri politiki cen uporablja cenovno diskriminacijo, velja:

- a) da svoje proizvode vedno prodaja po različnih cenah;
- b) da je alokacijsko manj učinkovit kot monopolist, ki prodaja po eni sami ceni;
- c) da proizvaja večji obseg proizvodnje kot monopolist, ki prodaja po eni sami ceni;
- d) da je njegov dobiček večji kot v primeru, ko prodaja po eni ceni;
- e) skuša s cenovno diskriminacijo odvzeti čim večji del proizvajalčevega presežka.

PRAVILNE TRDITVE: B, C in D.

5. Predstavite problem principala in agenta. Ali v tem primeru še lahko trdimo, da velja predpostavka o največjem dobičku kot funkciji cilja podjetij v razvitem tržnem gospodarstvu?

Problem principala in agenta se kaže v tem, da so v sodobnih korporacijah pomembne razlike med primarnimi interesi lastnikov kapitala (principalov), ki težijo k čim večjemu dobičku, in managerji (agenti), ki naj bi usmerjali podjetja k drugim ciljem. Zaradi prevelike disperzije lastništva lastniki kapitala domnevno ne morejo nadzirati delovanja managerjev. Zato obstaja vrsta načinov, s katerimi lastniki podjetja »disciplinirajo« managerje.

Prav nič ni treba dvomiti o tem, da managerji sledijo svojim lastnim ciljem. Toda ali je ta problem res tako velik, da ogroža veljavnost predpostavke o največjem dobičku kot funkciji cilja podjetij v razvitem tržnem gospodarstvu? Managerji v stabilnih podjetjih namreč niso obremenjeni z grožnjo, da jih bodo nadomestili novi oziroma da jih bodo lastniki podjetij tožili zaradi slabega ravnanja s premoženjem podjetij. V konkurenčnih razmerah, meni Nobelov nagajenec R. Solow, tudi težnja po dolgoročni stabilni rasti ne pomeni nič drugega kot težnja po doseganju največjega dobička. Zato menimo, da predpostavka o največjem dobičku kot funkciji cilja podjetja ni v nasprotju s stvarnim obnašanjem podjetij v razvitem tržnem gospodarstvu.